

Rudolf Steiner

Zrodenie Krista v nás

Berlín, 27. december 1914

„Aj keby Kristus v Betleheme tisíckrát bol zrodený, ak nezrodil sa v tebe – ako chceš byť zachránený?“

Sú dve hľadiská tohto krásneho výroku veľkého mystika Angela Silesia. Prvé tvrdenie je, že pravé Vianoce sa musia sláviť v hĺbke ľudského srdca, že každá vonkajšia oslava Vianoc musí len urýchliť tento impulz, ktorým sú počas zimnej Svätej noci najvnútornejšie sily duše vytiahnuté von z temnoty panujúcej vo vnútri duše, ako temnota zimy panuje vonku. Tieto hlboké sily duše sú si vedomé spojitosti s Bytosťou, ktorá preniká celú zemskú evolúciu, dávajúc jej zmysel a cieľ. Vnútri nás nachádzame niečo, s čím je Kristus zjednotený, ak s vedomou úctou k duchovným mocnostiam pracujúcim vo svete, prenikneme dostatočne hlboko do života našej duše.

Ďalším aspektom slov Angela Silesia je, že ľudská bytosť v pozemskej evolúcii si môže dnes uvedomiť skutočnosť, že pravé ľudstvo, istota pravého ľudstva, závisí na citoch duše vnútorne spojených s esenciou a podstatou Krista Ježiša.

V priebehu rokov nám naše štúdie ozrejmili, že ako postupuje zemská evolúcia, vedomie Krista sa neustále prehľbuje, že ľudské bytosti prechádzajúce z inkarnácie do inkarnácie získavajú čoraz lepšie a lepšie porozumenie skutočnej podstaty Krista. A my skúšame zosilniť toto poznanie upriamením pozornosti na zdroj, ktorý nám umožní oslavovať vianočnú Svätú noc, sviatok narodenia Ježiša, hlbším a cennejším spôsobom.

Čo je takto naznačené, stane sa zrozumiteľným z dnešnej prednášky.

Jedného slávneho súčasného historika sa raz opýtal muž, zaujímajúci sa o svetové dejiny, prečo sa v jeho spisoch nedá nájsť zmienka o udalostiach, ktoré sú východiskom Mystéria na Golgote, alebo o vplyvoch Ježiša Krista v prúde ľudských dejín. Otázka znela, prečo jeho knihy hovoria o vplyvoch, ktoré v dejinách vykonali pápeži, králi, generáli, vlády, či dokonca prírodné udalosti, ale nie je v nich jediné slovo o silách, ktoré sa vliali do ľudstva skrze Mystérium na Golgote a odvtedy pôsobia vo všetkých ľudských životoch a ľudských záležitostiach. Po dlhšej prestávke a hlbokom uvážení historik odpovedal: „Metóda, ktorú som použil pre výklad histórie musí zostať takou, akou je; pretože sily Krista, plynúce udalosťami vo svete, patria do prvotného sveta, do ktorého nie je ľudská myseľ schopná nazerať. Dôsledky a vplyv Mystéria na Golgote – áno, iste môžu byť spoznatelné – ale popísať podstatu, kľúčovú povahu týchto skutkov Krista nie je uskutočniteľné v historických spisoch.“

Toto je len jeden z veľkého množstva príkladov, ktorý môže byť poskytnutý ako dôkaz faktu, že najvýznamnejší a najosvietenejší myslitelia dnešných čias nemôžu vyžadovať oslavovanie vianočných sviatkov vnútorným spôsobom. Pretože v duši tohto historika sa Ježiš Kristus ako žijúca postava, žijúca bytosť, nestal takou intenzívnou skutočnosťou, aby mohol cítiť Jeho prítomnosť v celej ľudskej evolúcii z roka na rok, z týždňa na týždeň, dokonca z hodiny na hodinu. Dnes je skutočne možné pre študovaného učenca, pozorovať celý priebeh dejín bez povšimnutia si toho, že od Mystéria na Golgote všade pôsobí Kristova Sila. Existuje množstvo príčin, ktoré treba vysvetliť kvôli skutočnosti, že sviatok Svätej noci, sviatok vianočného Mystéria, ešte nie je oslavovaný v dušiach veľkej väčšiny ľudstva.

Isté objasnenie je nám dané niekým, kto hovoril o týchto veciach s hlbokým a pravdivým porozumením pre kresťanské mystérium. Bol to Goethe, kto tak nádherne popisuje život a cesty Wilhelma Meistera. Wilhelm Meister prichádza do majestátnej budovy a jej majiteľ ho po nej sprevádza. Ukáže mu galériu, ktorá obsahuje série obrazov najdôležitejších historických udalostí rôznych osobností staroveku – konkrétne z obdobia raného Židovstva – od čias Raja, Pádu až po neskoršie epochy. História je vykreslená v pôsobivých scénach, končiac zničením Jeruzalema ... ale nie je tu jediný obraz so života Ježiša Krista, hoci série pokračujú aj po ukrižovaní až do zničenia Jeruzalema. Wilhelm Meister sa pýta: Prečo nič v tejto obrazovej galérii nezobrazuje život božieho Človeka, ktorý priniesol také požehnanie pre ľudskú evolúciu? Toto sú jeho slová: „Vo vašich historických sériách vidím medzeru. Chrám v Jeruzaleme je zničený a ľudia sa rozutekali, ale ešte ste nepredstavili božieho Človeka, ktorý tu učil krátko pred tým; ktorého krátko predtým nepočúvali.“ Odpoveď daná Wilhelmovi Meisterovi znela: „Urobiť to tak, ako požadujete, by bol omyl. Život tohto božieho Človeka, na ktorého narážate, nestojí v žiadnom vzťahu k všeobecnej histórii sveta v jeho časoch. Bol to jeho osobný život; jeho učenie bolo učením pre jednotlivcov. Čo verejne postihlo obrovské masy ľudí a malé časti, ktoré ich tvoria, to patrí do základnej histórie sveta, k základnému náboženstvu sveta, náboženstvu, ktoré sme nazvali Prvým. Čo sa vnútorne prihodilo jednotlivcom, patrí k Druhému náboženstvu, filozofickému: to bolo náboženstvo, ktoré Kristus učil a praktizoval, tak dlho, ako chodil po zemi.“

Toto sú skutočne hlboké slová. Každá ľudská bytosť na zemi je totiž *individuálne* spojená s Kristom. Ľudová história, ako ju môžeme nazvať, je utkaná z udalostí niekoľkých ľudí, pretože sa týka ľudských udalostí v celku, v okruhu celkového ľudského osudu. Ale to, čo Kristus Ježiš priniesol do sveta, preniká hlboko a vnútorne do zážitkov každého ľudského srdca, každej ľudskej duše – pričom nie je dôležité, ktorej časti zemskej evolúcie – tak silne, ako sa len ona sama cíti byť skutočným *Človekom*. Musíme si uvedomiť, že toto „pociťovanie seba ako človeka“, vzniklo po prvýkrát z toho, čo vstúpilo do ľudskej evolúcie cez Mystérium na Golgote.

A teraz pokračujme. Majiteľ paláca vedie Wilhelma Meistera do ďalšej galérie, ktorá bola držaná uzamknutá a v ktorej sú zobrazené udalosti Nového Zákona. To je dôvod, prečo nie je Wilhelmovi Meisterovi dovolené vidieť udalosti Nového zákona na mieste, kde sú vystavené vonkajšie skutky a dianie vo svete, ale len v ezoterickom svätostánku,

pretože pohľad, na ktorý sa musí ľudská duša pripraviť, odstupuje od vecí spojených so svetovou históriou ľudstva. Základ duševnej aktivity musí teraz byť ezoterický a *individuálny* – potom môže prekročiť Prah vedúci k obrazom so scénami z Nového zákona. Tu znovu nejdú obrazy ďalej, ako po poslednú večeru. Wilhelm Meister sa pýta: „Podobne, ako ste zostavili život božieho Človeka, kým bol vzorom a príkladom, vyčlenili ste aj jeho útrapy, jeho smrť?“ Odpoveď, ktorú dostane, je nesmierne významná – je to odpoveď, ktorá naznačuje, akú úctivú bázeň sprevádza zážitok mystéria naplneného na zemi Bytosťou žijúcou v tele, ktorej zrodenie oslavujeme počas zimnej Svätej noci. Wilhelm Meister bol odprevađený takpovediac k prvej úrovni ezoterickej pravdy, kde zhliadol vyličenie scén až po Poslednú večeru, ale potom prišla najezoterickejšia časť toho všetkého, ktorá v hlbokaj a svätej bázní hovorila: „Zatiahli sme závoj za týmito utrpeniami, pretože si ich nesmierne ctíme. Pokladáme za nehanebnú bezočivosť vystavovať mučiaci Kríž a Svätého Jediného, ktorý na ňom trpí, odhaľujúc ich tak svetlu slnka.“ (Cesty Wilhelma Meistera. Časť II.)

Toto je príklad cítenia pre ezoteriku, ktoré môžeme nájsť v 18. storočí. Toto cítenie bolo správne a pravdivé, lebo my sami môžeme ľahko súhlasiť, že obrazové spodobenia Kristovho utrpenia, pokiaľ nie sú namaľované rukou vynikajúceho umelca, sťahujú Mystérium na Golgote na ľudskú úroveň. A je pochopiteľné, že niekto, kto v 18. storočí mal skutočne hlboké cítenie pre Mystérium na Golgote, pociťoval odpor z pozerania na množstvo groteskných stvárnení tohto posvätného Mystéria a uprednostňoval zatiahnuť záves za týmito vecami, pretože cítil, že len najvnútornejšie sily duše môžu byť nadzmyslovo zjednotené s tým, čo je spojené s pokračovaním Poslednej večere.

Ale čo je to, čo zdôrazňuje tieto ezoterické pocity a zážitky? Srdcia ľudí nesmierne túžili po výhľade, po hlbšom pochopení Kristovho Mystéria, ktoré ale nebolo v tom čase možné. S pokorou, s pokorou hlbšou s akou pristupujeme k akejkoľvek inej téme prezentovanej duchovnou vedou, môžeme skutočne povedať, že po dlhých obdobiach, sa tie najlepšie ľudské duše trápili a túžili po poznaní Krista, ktoré môže byť predané tajnou vedou. A dnes si môžeme byť istý, že keď dozrie čas, duše ľudí uzrú ako skutočnosť, čo až doteraz mohlo byť poznané len v odlišnej podobe.

Uvedomenie si, že takéto poznanie bude jedného dňa v dosahu ľudského srdca a túžba po ňom, bola jednou z najväčších životných hádaniek tým najväčším dušiam. Ľudia postupne získavajú porozumenie Krista, ktoré im umožní pochopiť význam mocného skutku vykonaného na Golgote, ktorý môže byť predvedený pred zrak duše, keď sa nadvihne závoj. Vo včerajšej lekcii som vysvetlil, prečo poznatky o Kristovi, raz získané starým jasnovidectvom, museli ustúpiť a ako boli v raných obdobiach kresťanstva získané, ale neskôr postupne slabli a nakoniec boli zabudnuté. Budem dnes znovu čítať starú gnostickú báseň, z ktorej je jasné, že v starých, jasnovidných formách poznania, stále žilo vedomie, že Kristus, ktorý prišiel do sveta cez dieťa narodené počas vianočného času, je Kozmická Bytosť, rastúca v majestátnosti a veľkosti tým viac, čím vyššie sa pozdvihne pohľad duše do duchovných svetov – pretože cez tieto oblasti Kristus zostúpil. Bolo nevyhnutné, aby v neskorších časoch, keď pramene tohto poznania vyschli, bol za touto veľkou udalosťou zatiahnutý závoj. Ľudia už viac neboli schopní vysvetliť, že v tajomstve reprezentovanom dieťaťom, sa skrýva tá najvyššia múdrosť. V tomto dieťati

sa narodila Bytosť, ktorá prešla nebeskými svetmi predtým, ako sa objavila na zemi:

Pozri, ó Otče, ako ďaleko od Tvojho Dychu,
Táto bytosť na zemi
(touto „bytosťou“ je ľudská duša)
Blúdi, cieľ a obeť všetkého zla,
Stratená a popletená, unikajúca smrteľnému chaosu –
Ako má nájsť svoju cestu?

V rozhovore s Bohom Otcom Ježiš hovorí o zostúpení cez kozmické sféry, o tom, ako sa jeho zrak obrátil k ľudskej duši, ktorej by s radosťou priniesol spásu, blúdiacej v chaose, a predsa túžiacej po Kristovi.

Preto pošli ma ó Otče,
Zostupujúc, nesiem pečať nebies,
Prechádzajúc cez všetky eóny...

Duchovné svety sú usporiadané jeden nad druhým v nebeských sférach a čím vyššie vystúpime, tým viac zistíme, že staršie svety sú stále žijúcimi realitami. Najstaršia bytosť zo všetkých je prítomná v najvyššej sfére. Čo bolo raz spojené so Saturnskou evolúciou, môžeme nájsť v najvyšších duchovných sférach a tieto za sebou idúce sféry, vzťahujúce sa k toku času, sú nazývané „eóny“.

Prechádzajúc cez všetky eóny,
Učiac všetko sväté poznanie;
Takto sa môže Boží obraz prejavíť;
A takto ti dávam
Hlboko skryté poznanie svätej cesty;
„Gnóza“ je tou cestou.

Ľudstvo z veľkej časti stratilo vedomie o Kristovi ako o Kozmickej Bytosti. Táto strata bola nevyhnutná, pretože staré jasnovidectvo muselo ustúpiť. Kvôli tomu potom muselo prísť medziobdobie – eón zbavený ducha – , aby časom mohla vzniknúť nová forma jasnovidného nazerania. Ale táto nová forma nazerania musí byť znovu nasmerovaná do duchovných svetov, nemôže popisovať formy, ktoré sú zjavné ľudskému vonkajšiemu zraku. Musí smerovať k Bytosti, ktorá počas Svätej noci vstúpila do evolúcie ľudstva. Toto nové nazeranie musí odhaliť, ako Kristova bytosť zostupovala z jednej nebeskej sféry do druhej a odtiaľ k Zemi, dávajúc tak Zemi význam a cieľ.

Pozri, ó Otče, ako ďaleko od Tvojho Dychu,
Táto bytosť na zemi
Blúdi, cieľ a obeť všetkého zla,
Stratená a popletená, unikajúca smrteľnému chaosu –
Ako má nájsť svoju cestu?
Preto pošli ma, ó Otče,
Zostupujúc, nesiem pečať nebies,

Prechádzajúc cez všetky eóny,
Učiac všetko sväté poznanie;
Takto sa môže Boží obraz prejavit';
A takto ti dávam
Hlboko skryté poznanie svätej cesty;
„Gnóza“ je tou cestou.

Čím je v skutočnosti naša Zem, ktorá nás obklopuje, keď vnímame jej pravé bytie? Ak telo niekoho, koho duša už žije v duchovných svetoch, leží pred vami, mohli by ste povedať: „Toto je človek.“? Mohli by ste vôbec povedať: „Toto je stále, v plnom zmysle slova, človek.“? Vyššie zložky človeka už viac nie sú v tele, z ktorého ľudská duša vystúpila. Ale od polovice Atlantskej epochy sa Zem postupne stáva mŕtvou zbavenou duše. Zem okolo nás, navzdory jej rozmanitým krásam, smeruje od stredu Atlantských čias do štádia mŕtvoly a stáva sa stále viac a viac mŕtvo podobnou. Stojac pred obrovskými skalami, nikto nemôže povedať nič pravdivejšie, ako že je to kostra, ktorou sa Zem postupne od tých čias stáva! V skalách roztrúsených po zemi vnímame zomierajúcu časť zemskeho organizmu, ktorý bol žijúcim organizmom len do stredu Atlantskej epochy. Geológia samotná zisťuje, že keď kráčame po zemi, alebo orieme pôdu pluhom, kráčame vlastne po zemskej mŕtvo, orieme zemskej mŕtvo. Geológovia toto potvrdili a vonkajšia veda sama, ak začne skutočne rozmýšľať, nemôže urobiť inak. A tak, vzhľadom k tomu, že nás zem obklopuje, sme konfrontovaní so smrťou; sme pozorovatelia postupného umierania našej zemskej gule.

A teraz si predstavme, že Mystérium na Golgote by sa neodohralo, že Kozmická Bytosť, ktorú my nazývame Kristom, by nevstúpila cez dvoch chlapcov Ježišov do zemskej evolúcie. Potom by už viac zemskej evolúcie nebola, dnes by už dávno bola prekonaná smrťou. Ale cez dvoch chlapcov Ježišov, Kristus *vstúpil* do zemskej evolúcie a potom, žijúc v jednom z nich počas troch rokov, dovŕšil Mystérium na Golgote, pričom bol do Zeme zasiaty nový zárodok života. A tak, keď sa naplní čas, Zem nezostane mŕtvou v kozmickom priestore – duša by sa musela stať obeťou Ahrimana a Lucifera! Nie – toto by sa muselo stať, ak by Kristus neprišiel na zem ako živý, plodný zárodok. Pretože však prišiel, Zem sa nestane prachom, duša nebude výhradným majetkom Ahrimana a Lucifera, pretože Kristov zárodok vniesol nový život do pozemskej evolúcie! Práve tak, ako sa raz Zem oddelila od Slnka a stala sa dieťaťom Slnka, tak bude pozemská evolúcia, preniknutá novým impulzom, naplnená významom a cieľom odovzdaným Kristom.

Takto teda duchovná veda obracia náš pohľad v bázni a úcte k Mystériu na Golgote a pretože poukazuje na svety za dosahom materiálneho videnia, cítime, že je na nás nadvihnúť závoj... keďže sme odhodlaní vidieť za týmto závojom nielen to, čo predstupuje pred pohľad doby ako predurčené prerásť do materializmu. Preto znovu začína byť možné pre tých, v ktorých ožili impulzy duchovnej vedy, vzhliadať na Krista ako na Kozmickú Bytosť. Znovu a znovu si musíme opakovať, že nekonečná úcta, ktorú môžeme pociťovať voči dieťaťu narodenému počas vianočnej Svätej noci, nie je preto o nič menšia. Skôr sa táto úcta prehlbuje, ak môžeme pociťovať skutočnosť Krista tak, ako to urobil Christian Morgenstern, keď dal vo svojej duši vzniknúť básni, ktorá pôsobí ako znovuzrodenie starovekých a svätých gnostických myšlienok, podobne preniknutých

Kristovou láskou a kozmickou múdrosťou. A tak sú nové Vianoce slávené v tmavej noci materializmu, hlasy oznamujú, že nie sú hlasmi gnostikov starých čias, ale že sú urýchlené a obohatené odovzdaním sa žijúcej bytosti Kozmického Krista.

Licht ist Liebe ... Sonnen-Weben
Liebes-Strahlung einer Welt
schöpferischer Wesenheiten –

die durch unerhörte Zeiten
uns an ihrem Herzen hält,
und die uns zuletzt gegeben

ihren höchsten Geist in eines
Menschen Hülle während dreier
Jahre: da Er kam in seines

Vaters Erbteil — nun der Erde
innerlichstes Himmelsfeuer:
dass auch sie einst Sonne werde.

(Svetlo je Láska ... lúče slnečného svetla sú vlniacou sa žiarou sveta milujúcich, tvorivých Duchov. Ktorí, po ukrývaní nás v ich srdci počas nekonečných vekov, nakoniec nám odovzdali ich najvznešenejšieho Jediného. Ukrytý počas troch rokov v tele Človeka, potom získal dedičstvo svojho Otca – a je teraz najvnútornejším nebeským plameňom samotnej Zeme, takže aj ona sa takto jedného dňa tiež môže stať Slnkom.)

„Aj keby Kristus v Betleheme tisíckrát bol zrodený, ak nezrodil sa v tebe – ako chceš byť zachránený?“

Oslávme v našich dušiach vnútornú slávnosť Svätej noci. Naplňme naše duše uvedomením, že nové poznanie Krista sa musí zrodiť v našom čase. Toto nové poznanie Krista spája najvnútornejšiu podstatu ľudskej bytosti s pôvodnou nevinnosťou, spája stav detstva, nie ešte stav dospelosti, s najvyššou z kozmických bytostí. Keď sa počas zimnej Svätej noci naše mysle obrátia k dieťaťu – Kristovi, týči sa pred našimi dušami najväčšia so všetkých slávností posvätenia, slávnosť, ktorá znie cez všetky éony – a my vieme, že najhlbšie skutočnosti človeka a prírody sú neoddeliteľne spojené s celou kozmickou evolúciou.

Tí, ktorých srdcia planú pre duchovnú vedu, cítia a vedia, že víťazstvo nad smrťou môže byť dosiahnuté, keď sa duša spojí s Bytosťou Krista. Hovoril som o tom dnes pri pohrebe jedného z nás, ktorého od nás tak tragicky odviedla vojna. Uvedomenie si, ako sú výšiny kozmickej bytosti spojené s najvnútornejšou podstatou človeka, nebolo možné tak dlho, kým nebola ľudská myseľ schopná pochopiť, že samotné jadro histórie leží v Betlehemskej Mystériu. Ale tento pohľad svitne v tých, ktorí rozumejú tajomstvu dvoch chlapcov, Ježišov. V jednom z chlapcov bola prítomná moc najmúdrejšieho zo všetkých ľudí predkresťanských čias, menovite Zarathustru. Tento chlapec predstavuje

výsledok predchádzajúcich epoch ľudskej evolúcie. Aura ďalšieho chlapca bola zase osvietená silami veľkého Budhu. Telo prvého chlapca vzišlo z najušľachtilejšej krvi starovekých Hebrejov; duša chlapca Ježiša opísaná v Evanjeliu Sv. Lukáša nás vedie späť k zemským počiatkom. Duša tohto Ježiša bola držaná v ústraní, keď v čase Lemúrie, človek zostúpil na Zem. Táto duša bola strážená Mystériami, až kým nebola zoslaná do tela Ježiša, ktorého zrodenie sa popisuje v Evanjeliu Sv. Lukáša. Hovorí sa tam, že okamžite po narodení toto dieťa vyslovilo slová zrozumiteľné len matke, v jazyku nepodobnom iným jazykom a ktoré dieťa samotné zabudlo hneď, ako sa v ňom prebudilo pozemské vedomie. Tajomstvo bolo vypovedané okamžite po narodení... A samozrejme, veľa z toho, čo musíme odhaliť vzhľadom na Kristovo Mystérium, je úvodom k tomu, čo bolo vyrieknuté chlapcom Ježišom Lukášovho Evanjelia, ihneď po jeho narodení.

A tak nám duchovná veda umožňuje porozumieť Kristovmu impulzu v hlbšom aspekte ľudskej evolúcie. V evolúcii predkresťanských čias tiež, pretože rozdiely zmiznú a hlas zasvätencom môžeme stále ešte počuť. Keď raz pochopíme dôležitosť toho, čo sa vylialo do evolúcie ľudstva Mystériom na Golgote, týmto silám bude umožnené prejaviť sa v ešte väčšom naplnení. Ale ľudia musia vedieť kto bol Kristus, predtým ako o ňom môžu pravdivo hovoriť – v histórii napríklad. Ak v našom hnutí sú jednotlivci – vo veľkom a veľkom počte – ktorí dokážu zapáliť svetlo, ktoré môže byť zapálené v tých hĺbkach duše, ktoré od Mystéria na Golgote sú v dosahu ľudí, potom Kristovo svetlo bude vyžarovať z každej jednotlivej duše. Toto Kristovo svetlo sa stane vianočným stromčekom, ktorý bude osvetľovať cieľ evolúcie na celé veky dopredu. Duša uzrie Zem opäť žijúcu, nájde Krista všade v tejto novej Zemi.

Tí, ktorí sa spojili s duchovnou vedou, môžu obdržať jej správu o Kristovi s takou hĺbkou pocitov, že Vianočná slávnosť bude jedného dňa oslavovaná v každej jednotlivej duši. Je to slávnosť, ktorá reprezentuje zrodenie poznania Krista, pochádzajúce od Krista samotného a je preto zrodením Krista v nás. Pravdivé, samozrejme, sú slová: „Aj keby Kristus v Betleheme tisíckrát bol zrodený, ak nezrodil sa v tebe – ako chceš byť zachránený?“ Ale k tomuto krásnemu veršu Angela Silesia môžeme pripojiť: „Sme vnútorne chránení, ak hľadáme zážitok patriaci k zimnej Svätej noci, ak sa snažíme, aby sa Kristus zrodil v hĺbkach našich duší!“

**Preložené z angličtiny: Rudolf Steiner: The Festivals and Their Meaning (Christmas; The Birth of Christ Within Us)*

<http://www.rsarchive.org/?rfr=elib>